

Xenia Negrea

Xenia Negrea

**Elogiu incertitudinii –
idei estetice și mediatice**

**Editura Universitaria
Craiova, 2018**

**Presa Universitară Clujeană
Cluj-Napoca, 2018**

Referenți științi fici:

Prof.univ.dr. habil. Ștefan VLĂDUȚESCU

Prof.univ.dr. habil. Alexandru BOUREANU

Copyright © 2018 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României NEGREA, XENIA**

Elogiu incertitudinii : idei estetice și mediatice /
Xenia Negrea. - Craiova : Universitaria ; Cluj-Napoca :
Presa universitară clujeană, 2018

ISBN 978-606-14-1415-4

ISBN 978-606-37-0389-8

111.852

design editorial de Dan Valeriu Voinea

¥ `8S% Vn9Xli fUI bJ YfgHfJU

5WUgh WfHYgydfchYUh `df]b`Wdnf][\h`FYdfcX WfYU]bh[fU `gU`
dUf]U ža i hđ]WfYUdf]b`cf]W`a]^cUWš]`g Vcf]WZcfa žW`a `U`Z`
l Yfc] UYUž gWbUfYUž HfUbgdi bYfYU %o Zcfa UH YWfcb]WgdU `U Xcž
di bYfYU`UX]gdcn]Udi V]Wž]bW`gj `df]b]bhfbYhgU `df]b`fY`YYYXY`
W`W`UcUfYž gU WfYU dYfa Ubybh `gU `H`a dcfUf `dY X]gdcn]Hj Y gU`
g]gY`a YW`dcgV]`HfUfYW`dYf f]]`bZcfa U]]`cfzW`gWd`W`a YfV]U`gU`
[fU]]ždfYW`a `š]`UH`ZdH`gla]UfY`g`j |fš]H`Z`f `dYfa]gi bYUgW]g`U
X]b]b hcfi `i]`Wdnf][\h `i]`fYdfY]bh `c`%W`WfYU`Y]gU]Y]`W`df]]fY`
`UdfcH`W]Udfcdf]Yh`]]]`bh`Y`W`UY`š]`gY`dYX]dYgW`dYbU`š]#gU`W]`Y]`%o
WbZcfa]HfY`W`Y]]Y`%j]]cUfY`"

In memoriam

Margarita Rozwadowski Levința
Beatrice Negrea
Gheorghe Negrea

echilibrul este blocaj¹

(În loc de cuvânt înainte)

Mecanica este pentru cei care se tem

Nu știi dacă intervențiile pe care le am în acest moment se cheamă critică. Sper să fiu în perioada „nuvelor care anticipează romanul” ☺. Nici nu cred că mi-am propus să fac critică. Am ajuns din aproape în aproape să fac ce fac acum. În momentul în care am început să scriu despre cărți tot ce voiam și tot ce vreau să obțin era/ este să înțeleg, așa cum am spus în „Cuvântul înainte” al volumului *Elogiu receptării. Medieri critice și artistice*. Mi-ar plăcea să descopăr că nu-mi voi pierde puterea să mă entuziasmez în fața unui text, că nu există mecanică decât pentru cei care se tem, că relația text - metatext este vie și utilă, iar nu manipulative. Mi-ar plăcea să nu uit niciodată că, de fapt, nu înțeleg nimic și, în ciuda acestui fapt, caut și mai mult, cu și mai multă putere.

Echilibrul este în materie

Există un echilibru? Trebuie să existe un echilibru? Nici nu prea știu ce ar însemna așa ceva în critică și artă. Cred că tocmai echilibru nu trebuie să existe. Dar dacă există în prezent, nu-l pot înțelege altfel decât ca pe o formă a previzibilului, a dezabuzării, o formă de plictis, de lipsă de soluții, de lipsă de inspirație. Pentru mine,

1 „Cred că este destul de greu să-ți accepți și, mai ales, să-ți domini afectele”, *Prăvălia culturală*, nr. 6/ septembrie 2006 <http://pravalia-culturala.ro/template1.php?&aa=2006&ll=9&menu=1#10>

echilibrul este blocaj, încremenire, dacă vreți. Echilibrul este în biologic, în materie.

Pe de altă parte, nu cred că există un echilibru real și benefic (adică unul metastabil, unul al controverselor, al polemicilor, al explorării) la ora actuală în cultura română. Nu cred! Poate este unul în rău (stabil) atâta timp cât cineva care încearcă să emită opinie în răspăr este respins invariabil ca inadaptat (frustrat, invidios etc.) și nu cred că mai este nevoie de exemple, cu atâtea și atâtea cazuri foarte cunoscute. Atât timp cât nu există dezbateri autentice, polemici, atâta timp cât discursul este o formă de manipulare și nu de convingere, atât timp cât ți se impune ceva, orice, și nu ți se demonstrează (și cam așa văd eu lucrurile), cât stăm sub tirania semnăturii, nu cred că este vorba de un echilibru. Poate doar de un echilibru în rău. Atât timp cât, dacă scriu acum că lobby la noi este asimilat „pilelor la greu”, risc să fiu considerată cum am scris mai sus (frustrată – din fericire, însă, până acum n-am scris nimic consistent ca să am oareșce atenție de revendicat), atâta timp cât această reacție este atât de previzibilă se vede destul de lesne echilibrul la care fac referire. Atâta timp cât am putut să anticipez exact despre o anumită carte (sau mai bine zis autor, și nu e vorba nici de mine, nici de vreun prieten) de unde va primi reacții pozitive, de unde negative și din ce cauză, nu se deschid perspective echilibristice prea optimiste.

Discursul critic are funcție de mediere

Nu, nu m-am simțit agresată în mod direct. Mă simt agresată în calitate de cititor, de consumator, atunci când mi se vinde marfă năruită, minciuni gogonate, atunci când o carte, spre exemplu, este recomandată cu foarte

multă căldură prin reviste „de primă mână”, și constat că iar am fost mințită, cum mi s-a întâmplat de curând chiar cu *Ghidul nesimțitului*, o mare pierdere de timp și bani.

Cred că orice formă de interogare a unui text este, într-o oarecare măsură, o agresiune. Dar nu m-am simțit niciodată agresor (demolator). Știu că uneori ceea ce am scris (mi s-a spus mai mult sau mai puțin voalat de prea multe ori ca să nu-mi intre în cap) a părut agresiv, poate pentru că textele interogate (citește analizate) erau prea vulnerabile. Zilele trecute cineva mi-a zis că „disec” (detest verbul ăsta), că scriu cu bisturiul. Am fost foarte surprinsă și m-am simțit chiar jignită. Am încercat să explic că nu caut decât să înțeleg, dar, după vreo câteva replici construite în jurul aceluiași păcătos de „bisturiu”, am renunțat.

Am această convigere că un discurs critic trebuie să medieze sau, cum zice Mircea Martin, discursul critic are „funcție de orientare” (Mircea Martin are forța intelectuală să susțină o astfel afirmație; eu rămân la și așa prea orgolioasa funcție de mediere).

ne întâlneam și nu-i spuneam ce fac

Nu știu dacă reușesc. Îmi propun. Nu știu dacă este omeneste posibil să te distanțezi de un prieten. Dar nu prea am cultivat prietenii în zona asta. Am încercat, dar lupta mea cu mine de a uita pe moment de autor a fost interpretată drept rea-voință, trădare și alte asemenea. Nu pot să spun că am prieteni scriitori. Iar la cei câțiva cu care am o relație amicală am ajuns prin cărțile lor și nu invers. Întâi am scris despre ei sau i-am citit și apoi am stat de vorbă și, eventual, s-a legat ceva. Mi s-a întâmplat de curând să scriu despre cartea unui prieten foarte bun (singurul,

cred, din domeniul ăsta). Pot spune că efortul a fost dublu. Era deja la a treia carte și despre celelalte nu apucasem să scriu pentru că nu mă simțisem pregătită intelectual să scriu. Le citisem, așa ne-am și împrietenit, dar nu avusesem curajul să scriu. De data asta, știam că împărtășește aceleași valori pe care încerc să mi le însușesc și eu, știam că-l voi dezamăgi foarte mult dacă va găsi în text un semn cât de timid că am scris despre cartea lui din prietenie. A fost chiar o senzație interesantă pentru că, în timp ce îi „disecam” (vezi mai sus) cartea, ne întâlneam și nu-i spuneam ce fac. De abia după ce a fost textul gata, trimis și acceptat pentru publicare i-am spus pentru că nu mă mai puteam abține. Ar fi fost și mai interesant să nu-i spun nimic. Și a fost una dintre cele mai frumoase senzații.

M-am mai lovit de situația în care apare o nouă carte a unui autor ale cărui volume de până atunci îmi plăcuseră foarte mult. Nu suntem prieteni, cunoștințe, da, dar numai după ce l-am citit. Nu voi ști niciodată dacă ultimul text pe care l-am scris despre noua lui carte l-am scris din fidelitate sau din admirație. Cert este că îl consider printre cei mai buni poeți tineri contemporani, chiar dacă nu scrie în ton, chiar dacă nu este foarte bine văzut (apropo de întrebările de mai sus) cred cu tărie că omul ăsta chiar scrie poezie din motivul acela „stupid”, „că nu poate altfel”.

Cred că este destul de greu să-ți accepți și, mai ales, să-ți domini afectele. În prima jumătate a acestui an a apărut o culegere de articole a unui congener (nu-i dau numele pentru că i-am văzut capacitatea de a face scandal). Așteptam de mult apariția asta pentru că îi conțest aproape toate comentariile. Având cartea în mână mi-am dat seama că eram atât de înverșunată încât cu

siguranță aș fi făcut foarte multe greșeli de apreciere, că nu am (deocamdată, sper) suficientă stăpânire de sine, suficient rafinament moral și intelectual (trăsături indispensabile, în opinia mea, pentru un critic în zilele noastre) să-i dau o replică onestă. Am tăcut și încă mai cred că am procedat corect față de mine.

Consider că a fost o greșeală

Cum spuneam, nu mă consider critic (literar). Nu încă și nu mă dau nu știu cum. Dar chiar și așa am făcut nu una, ci o mie de greșeli. Amuzant, nu? În primul rând, am început să public recenzii (chiar cronici) prea repede, prea devreme. Încrederea unor oameni, pe care eu îi admiram foarte mult, m-a orbit și, în loc să-mi acord răgazul (sau bunul-simț) de a mai copilări puțin, am început să public. Consider că a fost o greșeală, să zic inocentă, dar tot greșeală rămâne. Am greșit și voi mai greși alegând să nu scriu despre anumite cărți în jurul cărora se face multă scriere pozitivă, deși este cât se poate de limpede că sunt mistificări, respectiv prostii. Aleg să tac, în loc să spun. Cred că mai am mult timp de persistat în această greșeală, pentru că, evident, îmi argumentez tăcerea prin imperturbabilul „la ce bun?”.

Sunt orice, numai obedientă nu. Dar am văzut că se face sistematic.

să nu pot fără să scriu

Nimic din ce am scris până acum nu mă mulțumește, dar îmi place foarte mult să citesc și să mă gândesc la ceea ce am citit și, dacă îmi mai și vin idei, e nemai-pomenit că pot să și scriu despre ceea ce citesc. Îmi place foarte mult să citesc poezie. Și să mă joc de-a comunicatul

acestei plăceri. Ce mă motivează? Speranța că jocul acesta poate continua la nesfârșit. Că între zece cărți, găsesc și una care să mă bucure, care să mă îmbogățească, poftim (îmi asum patetismul) și despre care pur și simplu să nu pot fără să scriu. Și chiar mi se întâmplă lucrul ăsta. Cred/ Sper că atunci când voi pierde această voluptate (după cum se vede, nu renunț la nuanța hedonistă) să tac definitiv.